

טעם ומתקיות בתפילה

פתח דבר:

ישנה נקודת מהותית בכל המערכת של תפילה, והוא שעלינו לדעת שבתפילה טמוניים עונגים מיוחדים ומתקיות גדולות, ואם רק נתבונן בזיה ונדע להשים אל לבנו את הדברים המביאים לכך נוכל גם אנו להתענג ממתיקותה הנפלאה של התפילה - זאת מלבד שאר המעלות והסגולות שיש בתפילה. ונסביר את הדברים בעזה"ת.

מדוע להתגורר במרתף?...

גדולי המוסר השתמשו במשל: ארמן בן שמונה עשרה קומות מתנוסס לתפארה על מאות חדריו, יודעי דבר מספרים שנגוזים בו אוצרות פז וסגולות מלכים אשר אינם נמצא במקומות אחרים.

מי הוא המאושר שזכה להיות בעליו של אותו ארמן רב תפארת?

מתברר שארמן זה עבר בירושה ממשך מאות שנים מאבות לבנים, עד שהגיע לידיו של אחד מן הצעאים לשושלת זו. ולהפתעתנו אנו מגלים כי הלה בחר להתגורר במרתפו של הארמן... מעולם לא עלה בדעתו לבקר בתוככי הארמן על כל קומותיו ולהזין את עיניו מיפויו, וליהנות מכל אוצרותיו הנפלאים ושכיות חמודתו הגנויזים בו.

אנו מלאי השותממות ופליאה, היכן יתכן לבנות את כל החיים במרתפו

תפילה דיליה

של ארמן פלאי, מבלתי לגלות התעניניות כל שהוא במעשה בו ובעשרות המופלגת הטמונה בו?!

כך באותו מבט תמהון בדיק מסתכלים עליו אנשי כניסה הגדולה אשר הנחילו לנו את התפילה על כל פרטיה ודקוקיה סודותיה וחמדותיה, וכי שanno מביטים במבט של חמלת על בעליו של אותו ארמן מפואר המתנסה לגובה, ואילו הוא חי בדלות ובחוסר כל בעמקי המרתף הטחוב והאפל, ואיןנו יודע ליהנות מה贊cyיה הגדולה שנפלה בחלקו...

התפילה דומה לגחלת הנהפכת בנפיחה לשלהבת!

זאת עליינו לדעת כי בתפילה טמון עונג ותעונג נפלא שאין לשער. וכשם שכתב הרמח"ל צ"ל בספרו דרך עץ חיים, שהتورה היא כמו גחלת, שכאשך אדם נופח בה הופכת היא לשלהבת אשר בה כמה גוונים, וכולם היו כמוסים וסגורים בגחלת, וכל שיתאמץ בה יותר כך יתגלו לו יותר ויוטר אוויות, ויש לדעת שכן הוא גם בתפילה!

התפילה איננה רק נוסח ומطبع לשון שקבעו לנו חז"ל, אלא בכל מילה ומילה של התפילה טמון אור נפלא שרק מי שיתבונן בה בכל מאודו מסוגל יהיה לגלותו ולהינות ממנו.

"כִּי קָרוֹב אַלְיךָ הַדָּבָר מְאוֹד!"

מספרים על גנב שדרכו הייתה לגנוב יהלומים, הוא הלק לשוק היהלומים ותר בדוכני המכירה אחר יהלום גדול ויפה, וכך המתין בצד עד שאיש מי החligt לknootו, אחר כך היה עוקב אחר הקונה ואורב לו עד שעלתה בידו לגנוב את היהלום.

יום אחד הוא הבחן כדרכו ביהלום יפה במיוחד, והנה איש מכובד ניגש למוכר וקנאו. הגנב עקב אחר האיש והלק אחוריו ברחובות ובשבילים עד שהגיע לנמל, והנה הוא רואה את הקונה עולה על אוניה.

מיד הזדרז הגנב ורכש גם הוא כרטיס נסיעה באוניה, ובאמצעות מעט שוחד לרוב החובל אף הצליח לקבל מיטה בחדרו של קונה היהלום...

הוא חיכה ללילה, ולאחר שהוא בטוח שהאיש המכובד יישן שינה עמוקה, התחיל לחפש אחר היהלום. הוא חיפש בבגדיו של האיש, מתחת למזרון שעליו ישן, הוא אפילו בדק בתוך ידיו ובתוכו פיו, אך אף לא היהלום? הוא בדק בכל מקום אפשרי אבל לא הצליח להניח עליו את ידיו...

בבוקר, האוניה הגיעה ליעדה וכולם כבר החלו לרדת ממנה, ניגש הגנב אל הקונה ואמר לו: תשמע, רציתי לגנוב ממך את היהלום שקנית אבל לא הצליחתי למצוא אותו,coli מלא סקרנות ולכון תגיד לי בבקשתה - היכן החבאות אותו?

ענה לו הקונה: נראה לך שאיני יודע שאתה גנב? ראייתי כיצד אתה עוקב אחרי בכל מקום, החבאת את היהלום במקומות שלא הייתה חולם לחפש שם, במקום הבתוoh יותר - החבאתו אותו בכיס שלך!

זאת עליינו לדעת - היהלום הנכסף - העונג הנפלא, נמצא אצלנו! אין צורך לחפש אותו במקומות אחרים! מי שירצה ויתאמץ להשיג את העושר והאושר הטמוניים בתפילה - ימצא זאת בתוך לבו פנימה!

לעתים נתונים לאדם להציג את מתיקות התפילה

ואכן לעיתים אדם זוכה במתנה מן השמים, ומאפשרים לו "לטעום" מתיקות התפילות, לעיתים זה קורה ביום נוראים - ראש השנה ויום כיפור, או בסTEM תפילה הוא מרגיש מתיקות אינסופית זו, אבל כדי לזכור שמדובר במתנה מן השמים, כדי שעל ידי טעימה זו תהיה ליותר וישתדל להשיג זאת בכוחות עצמוו בכל תפילה ותפילה.

וכבר המשיל על כך הבעל שם טוב צ"ל, למה הדבר דומה? לאדם שנכנס לחנות למכר פירות ושאל את המוכר האם ענבים אלו שאתה מוכר מתוקים הם או לא? ענהו המוכר: קח לך מהם כדי לטעום, וכך תדע אם מתוקים הם. ואכן כאשר יטעם ויראה כי טובים ומתוקים הם לחיך ובקש ממנו עוד, אבל אז יאמר לו המוכר: הנה נתתי לך לטעום בחינם כדי שתראה מה טיבם, עתה אם הנך רוצה עוד, צריך אתה לשלם את מחירם.

תפילה דיליה

כך גם בתפילה, אי אפשר להגיע ולזכות בתפילה ללא שום השקעה מוקדמת, ואילו מה שטעמה פעם את הטעם המתווך של התפילה, הייתה זו מתנה חד פעמיות כדי שתכשיר את טובתה בבחינת "טעמו וראו כי טוב השם", אך כדי לזכות לעצם המדרישה בצדק וביוושר, علينا להשיקע בכך عمل יומיומי.

חנה טעונה טעם תפילה!

ידוע כי הלכות רבות מהלכות תפילה לומדים אנו מחנה אמו של שמואל. וכן אומרת הגמרא במסכת ברכות (דף לא): "אמר רב המנונא: כמה הלכתא גבריותא איכא למשמע מהני קראי דחנה: "וחנה היא מדברת על לבה" - מכאן למתפלל צרייך שיכוין לבו, "רק שפתיה נעות" - מכאן למתפלל שיחתו בשפטיו, "וקולה לא ישמע" - מכאן שאסור להגביה קולו בתפילתו, "ויחשבה עלי לשיכורה" - מכאן שישיכור אסור להתפלל".

חנה שמשה כ"שולחן ערוך מהלך" של תפילה, ועל כן חז"ל למדו ממנה הלכות רבות בעניין זה.

והנה חז"ל העמידו לנו הגדרה מיוחדת במהות תפילתת של חנה, וזה לשונם במדרש משלוי (פרשה לא אות י"ח): "**טעמה כי טוב סחרה**" - זו חנה **טעמה טעם תפילה**, לפיכך זכתה ויצאה ממנה בן שהיה זוג למשה ואהרן **שהיו מאירין לישראל לנרות**".

אפשר רק להתפלל, אך אפשר גם לטועום טעם של תפילה!

חנה לא זו בלבד שההתפללה כראוי וכנדרש לפי כל דקדוקי ההלכה, אלא היא טעונה גם טעם של תפילה. וכך נשאלת השאלה מהו טעם בתפילה? טעם בתפילה פירושו שכאשר מתפללים מרגישים דבקות בו יתברך, וזה ערב וזה טעם, ותענוג להתפלל - זה טעם בתפילה! אבל מי שמתפלל והתפילה עליו ממשא, וכל מה שהוא רוצה שכבר תיגמר התפילה יוכל **"להשתחרר" ממנה, זהו ההיפך הגמור מטעם בתפילה!**

"איןני מסוגל להמתין זמן כה רב כל' לדבר עם הרבש" ע' ...

نبיא לעניין זה כמה דוגמאות מחיים מלאי טעם ומתייקות בתפילה של גודלי ישראל בכל הדורות:

על המשגיח רבי שלמה ולבה זצ"ל מסופר כי נהג להימנע מלהתפלל מנוחה קטנה בישיבה אלא הקדים והתפלל מנוחה גדולה, ואומרו שאיננו מסוגל להמתין שתים עשרה שעות בלי לדבר עם הרובנו של עולם!

מה עשה הגאון רבי משה מסאסוב זצ"ל כאשר תקפו בולמוס?

מסופר על הגאון רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל: כידעו הוא היה עוסק רבות בפדיון שבויים, ופעם נזדמן לו להיות אצל פרץ אחד בכדי לפדות יהודי משביה.

הפרץ היה באמצעות סעודתו והגאון רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל באותו העת שרווי היה בתענית, והעבירו על ידו מאכל חשוב מאוד מכל מיני מטעמים שהיה זה' מאות רינייש, ונכנס ריח המאכל בקרבו עד שאחزو בולמוס רח"ל. לימים סיפר כי נתן עצה לנפשו בכך שציר בדעתו כיצד הוא עומד בתפילה ואומר את תפילת "נשמה", וכאשר חש בתענוג זה חלף ממנו כל רעבונו, ועל ידי כך שבאיתנו...

שומ תענוג אינו דומה לאמרת "נשمات כל חי!"

וכך מסופר על הגאון בעל הבית אהרן זצ"ל: לפrix שלט באותו המחוז התחשק يوم אחד לנסוע במזחלת שלג, אך דא עקא שהיה זה בשיאו של תקופת תמוז. אך כאשר הפרץ רוצה מי מעכבר בידו... הביאו עבדיו מאות שקים מלאים סוכר, ופייזרו את הסוכר על פני שטח גדול כאילו היה השlag, ואז רתמו את המזחלת לשני סוסים לבנים וכן נסע הפרץ להנאתו באמצעות הקץ על ה"שלג".

סיפרו לבית אהרן זצ"ל על העולם הזה שיש לו לפרץ, אשר אין שום דבר שימנעו ממילוי כל תאוותיו.

הבית אהרן זצ"ל נעה ואמר: "לא ניתן להשוות כלל את התענוג שיש לפרץ בנטייתו על מזחלת ה"שלג" באמצעות הקץ לתענוג הגדל שיש לו בשbat קודש בשחרית בעת אמרת נשמת כל חי..."

תפילה דיליה

ה"כמה נפשך" שערך לעצמו האברך המופלא...

ולעתים מרוב הרגשות עונג ומתיקות נפלאה יש אשר היו מוכנים אפילו למסור את נפשם על מנת שלא להפסיק את התענוג גדול שהיה להם בעית התפילה.

نبיא כאן את מה שמספר הגאון רבי ישראל אליו וינטוריוב זצ"ל על אברך אחד (ולפי ההשערה לא היה זה אלא הוא עצמו...).

במלחמות המפרץ היה המעשה, והשעה - תפילה ערבית של ליל שבת קודש. לפתע נשמעה אזעקה והחללה הפגזה, בהלה ומנוסה רבה. אותו אברך נשאר על עומדו כרגיל בעיצומה של תפילת העמידה, והוא ערך לעצמו חשבון פשוט: כמה נפשך - אם מאומה לא קרה ונמשיך לחיות, אם כן כמה יש לחוש, ואם חיללה קרה משחו - הייש לך מתיקות גדולה מלהפטר מן העולם הזה מתוך "גיושמאק" ודבקות של תפילה ערבית דليل שבת קודש?!...

כמובן שלהרghostים מופלאים כאלו ניתן הגיעו רק באמצעות השקעה וועל רב!

"לי עצמי אין שמהה בזו אלא פעם לשבעים שנה"...

הגאון רבי משה דוד סאלאווייציק שליט"א סיפר מעשה נפלא:

פעם עבר חיל צבא גדול דרך העיר "טעלז", דרכם הייתה לחפש אנשי מאנשי העיר כדי שייראו להם את הדרך עד העיר הבאה. וכמובן שככל אנשי העיר היו מתחבאים מפחד שלא יבחרו בהם אנשי הצבא.

חפשו החילילים בכל העיר עד שמצאו את החסיד מטלז הגאון רבי לייב זצ"ל שהיה יושב בבית המדרש עטור בטלית ותפילין והוגה בתורה כאילו מאומה לא קרה, ולקחווה אנשי הצבא שיראה להם את הדרך, והוא הلك כל הדרך מעוטר בטלית ותפילין.

והנה כשהגיעו שעת המנחה, נתה הגאון רבי לייב זצ"ל מן הדורך לתוך העיר כדי להתפלל, החלו החילילים לצעק עליו שיחזור מהר בדרך, אולם

שר הצבא שהיה איש מלומד והבחן שרבי ליב זצ"ל איננו איש פשוט כלל וכלל, ציווה לחיליו שיעזבוهو והוא עצמו הlk אחורי לראות את מעשו. ואז ראה שרבי ליב זצ"ל הגע לمعיין מים, נטול ידיו והתחיל להתפלל תפילה מנהה. הוא התפלל בהשתפכות הנפש ובשמחה עצומה, ושר הצבא עמד משתאה על שמחת רבי ליב זצ"ל ועל צהלה פניו.

אחר שגמר להתפלל, חזר רבי ליב זצ"ל בדרך והורה לכל אנשי הצבא את הדרך עד העיר הסמוכה. כאשר הגיעו למחוז חפצם ערכו סעודה, ואז עמד שר הצבא ואמר: "בעולם הבא של רבי ליב איני מקנה... אבל בעולם הזה שלו אני מקנה מאד... שכן יש לו שמחה כזו מכל תפילה שמונה עשרה, ואם כן הרי ג' פעמים בכל יום הוא שרוי בשמחה עילאית, ונמצא בכל חייו מלאים שמחה. ועל כך אני מקנה בו, כי לי עצמי אין שמחה כזו אלא פעם לשבעים שנה"...

שיתן לבו למעלה - לhattung ul ha' l'bd bativot ha'tfilah!

וכבר כתב הגאון רבי חיים מוולאזהין זצ"ל בנפש החיים (שער ב' פרק א): המתפלל צריך שיתן לבו למעלה, עד שייה כל כח לבו משוכחה רק למעלה - לhattung ul ha' l'bd bativot ha'tfilah.

מה עשה המשגיח שליט"א בפהתי בית הנטיבות?...

כדי להביא את מה שספר הגאון רבי שמישון פינוקס זצ"ל אשר הוא עצמו היה עד לדברים:

עמדתי פעם בשדה התעופה באחת מערי אירופה. הייתה זו שעת חניה בין טיסה לטיסה, בעוד עשר דקות המטוס אמרור היה להמריא. מרבית הנוסעים כבר שהו בתוך המטוס - והאחרונים שבהם עשו את ההכנות האחרונות לעלות.

והנה, הבחןתי לפטע בדמות של יהודי חרדי, העומד בפהתי בית הנטיבות כשהוא מתפלל תפילה שמונה עשרה של מנהה. המחזה היה כל כך מפעים, עד שגם אני נעמדתי והתבוננתי בו ובשלווה שניכרה על פניו בעת עומדו בתפילה, עד מהרה זיהיתי אותו כהגאון רבי דן סגל שליט"א.

תפילה דיליה

בטוח הייתי שגם הוא יודע כי עוד רגע קט המטוס ימריא לדרך, ואם לא יסימם את התפילה - תתקלקלנה כל תוכניותיו, והוא יאלץ להמתין לטיסה הבאה.

אבל רביעי דן שליט"א ממשיך לעמוד בדיקות בתפילתתו, مثل נמצא הוא בעולם אחר, לא בשדה תעופה רפואי. גם כאשר כבר נשמע קולו של הרמקול המכרייז שהטיסה שלנו תצא בעוד שלוש דקות - לא נע המשגיח שליט"א ולא זו מקומו.

עמדתי כמסומר למקומות, ועכשו גם אני לא יכולתי לוז... .

אמרתי לעצמי: אם המשגיח שליט"א עומד כאן - אשאר אותו, ומה שיקרה לו יקרה לי... .

שלוש דקות הלו חלפו, והמטוס היה אמרור כבר להמריא, רק בעבר עשר דקות נוספת סיימם המשגיח שליט"א את תפילתתו, וכמו נחת מהעולם שבhem היה... הוא הבית בשעונו, הבין שאין כבר הרבה מה להפסיק, וננה לומר "עלינו לשבח" בדיקות. שתי דקות נוספות עברו, ואז הבחן בי רביעי דן שליט"א, תפנסי בזרועי, ושנינו צעdenו לעבר המקום בו היה אמרור המטוס להמתין.

לפלייתנו, גם המטוס עדין עמד על מקומו כ"מסומר". עכשו כבר מהרנו שניינו לעבר כבש המטוס, טיפסנו אל הפתח, ובדוק באותו רגע נסגרו הדלתות והמטוס יצא לעבר מסלול ההמראה.

לאחר מעשה התבරר, כי אחד הנוסעים העיר את לבו של איש הבטחון שהיה בתוך המטוס על תיק חשוד שהונח באחד המدافים, איש הבטחון לא רצה לטפל בתיק לבדו, הוא העזיק עוזרה ומיכשור לבדוק החפץ החשוד, ואדרכי והכי, עברו בבדיקה אותן דקות רביעי דן סgal שליט"א עמד בתפילתתו, והמטוס יצא לדרך.

כאשר המטוס היה כבר בשחקים - ניגשתי אל המשגיח שליט"א ושאלתי: "היכן? האם זו הדרך הראויה לעמוד שמונה עשרה בשדה התעופה מבלתי לשים לב אל השעון? הרי זו לא שאלה "אם להתפלל או לא", אלא האם

להתפלל באricsות או שמא לкрат מעט! כלום לא היה ראוי להתפלל קצר יותר מהר, והעיקר לא להפסיד את הטישה? הרי אם כבודו היה מאחר - ההפסד היה גדול והיה כרוך בביטול תורה וטלטולים מיותרים ממוקם למקום", טענתי.

המשגיח שליט"א שמע את שאלתי, חיך במאור פנים והשיב במשפט קצר: "ומה אעשה יידי, היה לי כל כך נעים בתפילה עד שלא הרגשתי כלל שהזמן עבר"? ...

מבינים ? נעים בתפילה !

אייזו הרגשה של נעימות!

כפי בעודנו מתפללים רואיה לה שמחה שתהיה על פנינו, כי רק בשמחה זו שבתפילה אנו מבטאים את היחס האישית של הקב"ה לפניינו!

מהי המילה היפה ביותר בעיניכם בכלל ה"שמונה עשרה"?

פעם אחת כאשר הגאון רבי שמישון פיניקוס זצ"ל דבר עם ילדיו אודות התפילה, שאל אותם: אייזו מילה בעיניכם היפה ביותר בכלל ה"שמונה עשרה"?

התחליו הם משיבים לו כל אחד את תשובתו, זה אומר "שמע קולנו", אחר אומר "אלוקינו", ואילו רבי שמישון זצ"ל נעה לעומתם ואמר: "לדעתך המילה "אלוקי" - הקב"ה שלי, היא המילה היפה ביותר בשמונה עשרה".

הידיעה כי יש לנו קשר אישי עם הבורא יתברך, והוא שומע לתפילתנו - אמרה להעניק לנו עונג ושמחה עצומה.ומי שלא ניכר עליו שום אחת של גילה וצהלה, סימן הוא שאיננו יודע מהו העסק שנקרא תפילה.

"מה קורה לך? למה אתה לא קופץ משמחה?"

אפשר להמליץ על כך את מה שאמր פעם הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל כאשר נתקל בבוקר אחד בתלמיד מהישיבה שבא לקראותו. התבונן בו הרבה זצ"ל רגע אחד ואמר בפליאה: מה קורה לך? למה אתה לא קופץ משמחה? למה הרב מתכוון? - שאל התלמיד.

תפילה דיליה

למה שאני אהיה שמח?

השיב לו הרב נח זצ"ל: כשהאדם זוכה בלטו הוא קופץ משמחה, אתה יודע למה? אנשים חושבים שהוא משומש שהוא זכה בסכום כסף גדול. אבל זו טעות, זו לא הסיבה לשמחתו, הכספי איננו אלא עירימת ניירות, הוא לא מאושר משומש שהוא זכה במאתיים מיליון דולר, הוא מאושר מפני שהוא זכה בעת באפשרויות אין סופיות - הוא מרגיש עכשו שהעולם כולו פתוח לפניו.

כך גם עלייך לדעת, יש לקפוץ מרוב שמחה על עצם הדבר שהקב"ה בחר בנו מכל העמים, ויש לנו האפשרות לגשת אליו באופן אישי ולשוחח עמו על כל הצרכים האישיים ביותר - אלוקי! הקב"ה שלו! היש שמחה יותר גדולה מזו?! מתוך אלף רבעות מיליון אישים, יש לנו הזדמנויות לגשת שירות אל הבורא יתברך ולשואל ממנו ככל העולה על לבנו, ומדוע אם כן לא ניכרת ברustaotta השמחה?

זהו הפתח להבין איך ישנים מעט אנשיםחסידי קמאי, אשר כה התלהבו מהתפילה ומצאו בה עונג נפלא אשר אין לשער, זאת משומש שהבינו את הזכיה הגדולה שנפלת בחלקים וכן חשו במתיקות ונעימות התפילה.

הרגשת עונג בתפילה - תנאי הכרחי!

והאמת היא כי דבר זה שהתפילה צריכה להיות מתוך עונג ושמחה עצומה, איינה רק "מעלה" בתפילה, אלא מדובר בתנאי הכרחי!

וכמו שאמר הסבא מקלם זצ"ל: אם אדם רוצה להתרום מיום אל יום, צריך לעמל ולהשקייע על מנת שיוכל למצוא טעם בתפילתו.

הלו אנחנו רואים, אילו היה בורא הקב"ה את המאכלים בלי טעם והאכילה הייתה משתמש רק למען קיום הגוף, היו רוב בני אדם מותים ברעב. וכמו שניתן לראות בחוש חולים ובאים שאינם נזהרים בפקודת הרופא, וזאת משומש שאין להם כל טעם ברפואות למיניהם.

רק הטעם באכילה גורם לאדם להרבות באכילה ובשתייה לכבוד שבת קודש. ואם כן נמצא שהטעם הוא עיקר גדול המביא לידי מעשה.

ועל כן העצה היעוצה לאדם היא לחפש ולמצוא טעם בתפילה, וכך יחזק ויתמיד בה תמיד ובאמצעותה יתרום מעלה מעלה.

כיצד מושגים טעם בתפילה?

אבל השאלה היא - כיצד מגעים לזה? מה עליינו לעשות על מנת להרגיש טעם בתפילה?

האמת היא כי אין לזה עצות רבות אלא דבר אחד - על האדם להתפלל במתינות ובמחשבה, ולהבין את מה שהוא מוציא בשפטיו. רק אם יתפלל בשימת לב מרובה יכול להתחבר בתפילה, ולאט לאט גם לטוען את "טעם התפילה". וכלשונו של הנפש החיים צ"ל: "להתענג על ה' בתיבות התפילה".

הלוועם צימוקים מרגיש מתקות...

והא לך לשונו הנפלא של הספר מנוחה וקדושה (שער התפילה סימן כה): "וזל ידי אמירת כל תיבה במתוון, נדבק לבו בשבי ה' ונפלאותיו, כמו הלוועם צימוקים שמרגיש מתקותם, לא כן הבולע".

הרי לנו ההבדל בין ה"לוועס" את מילוט התפילה לאט, ירגיש ויחוש במתיקותה, לעומתו ה"בולע" לא יחווש במאומה...

עדותו של הגאון רבי אליהו לופיאן צ"ל

מן העין להביא את מה שמספר הגאון רבי אליהו לופיאן צ"ל:

בשעה שדפקו بكلם על העמוד לסיום תפילת "עזרת אבותינו" וудין הייתה במאצע המזמור, היה דומה הדבר בעיני כאילו חוטפים מתוך פי נתח בשר טעם. כל כך נעימה ומתוקה הייתה בפי תפילת "עזרת אבותינו"...

זהו מתקות ונעימות התפילה! כאילו הוא אוכל דבר טעם ומתוק ממש!

למדנו אפוא במאמר זה כי בתפילה טמוניים מתקות ועונג נפלא אשר אין לשער, ועלינו לזכור כי הדבר נמצא קרוב אלינו מאוד ובידינו הוא להשיגו. כמו כן הרأינו לדעת כמה דוגמאות כיצד גдолי ישראל התענגו

תפילה דיליה

בתפילהם, וכן נוכחנו לצורך של המתייקות והנעימות בתפילה אשר בילדיהם קשה יהיה לנו להתפלל כהוגן. וכן ביארנו כי הדרך להשיג זאת היא שהאדם יבין את מה שモציא מפיו ויתפלל במתינות כמוונה מעות מיד ליד עם שימת לב לדברים, או אז ירגיש בודאי את המתייקות הנפלאה של התפילה.

הקב"ה יתן שהתפילה לא תהא עליינו כמשוי ח"ז אלא יוכל להרגיש ולהחש בטעם הערב של התפילה וכן נזכה להתפלל כדבוי!

